

Ludvík Kundera

piju čaj

Anthology © ATLANTIS®, spol. s r. o., 2003
© Ludvík Kundera, 2003

Texts © Antonín Bajaja, 2003; Konstantin Biebl, dědicové; Ivan Binar, 2003; Ivan Blatný, dědicové; Heinrich Böll, heirs, c/o Verlag Kiepenheuer & Witsch Köln, 1957, 1988; Bertolt Brecht, heirs, c/o Suhrkamp Verlag, 1967; Lubomír Brožek, 1999; Emanuel Brožík, dědicové; Eberhard Büchner, 1983; Miloš Doležal, 2003; Ruxandra Gheorghita; Klaus Rainer Goll, 2003; Alexander Xaver Gwerder, heirs, c/o Limmat Verlag, Zürich; Jiří Hanzelka, dědicové, 1970; Josef Holcman, 2003; Milan Hrabal, 2000 a 2003; Josef Hrubý, 1992; Lukáš Hurník, 2003; Gilbert Keith Chesterton, heirs, c/o Royal Literary Fund; Petr Kabeš, 1998; Katharina Kaeverová; Zeno Kaprál, 2003; Jiří Karen, dědicové, 2003; Jan Kašpar, 2003; Petr Král, 1996 a 1997; Vladimír Křivánek, 1990; Ludvík Kundera, 1990; Reiner Kunze c/o Fischer Verlag, 1995; František Listopad, 1998; Maria Rosa Lojo; Melodie der Welt; George Mikes, 1946; Petr Motýl, 2003; Pablo Neruda, heirs; Vítězslav Nezval, dědicové; Ladislav Novák, dědicové, 1992; Ping Sin, heirs; Karel Prášek, 2003; Antonín Přidal, 2003; Štěpán Rak, 2003; Zdeněk Rotrekl, 2001 a 2003; Eduard Schreiber, 2003; Vít Slíva, 2002; Milada Součková, dědicové, 1999; Philippe Soupault, heirs; Josef Suchý, dědicové, 1986; Zdeněk Šlais, dědicové, 1980; Pavel Šrut, 2000; Jana Štroblová, 2003; Jan Trefulka, 2003; Jaromír Typlt, 2001; František Valouch, 2003; Alena Vávrová, 1999; Karl Vennberg, heirs; Miroslav Zikmund, 1970; Jiří Žáček, 2003

Translations © Jiří Bečka, 1975; Jaroslav Bránský, 2003; Jarmila Häringová, 1967; Martin Hilský, 1998; Josef Hiršal, 1961; Vladimír Holan, dědicové, c/o AURA-PONT Praha; Josef Kolmaš, 1996; Oldřich Král, 2000; Adolf Kroupa, dědicové, 2003; Ludvík Kundera, 1979 a 2003; Olga Lomová, 2003; Vítězslav Nezval, dědicové; Miroslav Novák, dědicové, 1996; Lucie Olivová, 1997; Jindřich Pokorný, 1966; Antonín Přidal, 1975, 2003; Marta Ryšavá, 1992; Jan Scheinost, dědicové, 1965; Ivan Slavík, dědicové, 1964; Karel Šiktanc, 2000; Jana Štroblová, 1996; Jan Vladislav, 1962; Zora Wolfová, 1994; Jan Zábřana, dědicové, 1981; Dušan Zbavitel, 1975

Illustrations © Ludmila Jandová; Antonín Juračka; Arna Juračková; Vladimír Komárek, dědicové; Jánuš Kubíček, dědicové; Jindřich Pileček, dědicové; Pavel Rudolf; Josef Ruszelák; Pavel Sukdolák; Jaroslav Šerých; Evžen Turnovský; Honza Volf
Photography © Jindřich Štreit; Zdeněk Thoma

ISBN 80–7108–231–7 (vázané vydání)
ISBN 80–7108–239–2 (brožované vydání)

SPISY L. K. SVAZEK XI

NAKLADATELSTVÍ ATLANTIS BRNO 2003

Scéna z japonského čajového obřadu pořádaného v zahradě pro větší počet lidí (foto Zdeněk Thoma)

*Básník Karel Toman kdysi Josefu Palivcovi:
„Piju v Londýně stále jen čaj, rozněcuje
obraznost bez opilosti.“*

Překonali jsme v zemi pod Řípem anebo pod Špilberkem otřesné nakládání s čajem? Kovové cedníky, čajové pytlíčky, vlažná voda a tak dál?

Vůbec, ale vůbec nic jsme nepřekonali. Čajová kultura u nás je stále na neuvěřitelně nízkém stupni. Je to spíš pakultura. A hlavní zásady zacházení s čajem? Žádné nejsou, čajová osvěta je prostě nulová. Český člověk je v tom punktu zcela nepoučitelný. Vštěpujete někomu několik málo základních „pravidel“, abyste za dva týdny zjistili, že poučovaný v pondělí ráno vypije šálek čaje „z pytlíčku“ (jakého, to nikdy neví), v pátek si udělá z téhož pytlíčku poslední čaj a pytlíček zahodí. Marně vysvětlovat, že v pytlíčku po prvním vyluhování už vůbec žádný tein není, že je to mírně ohřátá „limonáda“. Proti těm pytlíčům ale nejsem. Někdy je to jediná reálná možnost, jak se napít jakž takž slušnějšího čaje. Záleží na firmách. Těm starým dávám přednost, těm novým méně.

Slýchám zhusta otázku: K čemu byste přirovnal dobrý čaj? Inu, nejspíš k dobré poezii. Ale taková zobecnění bývají ošidná. Nechme tu otázku uležet. Ještě se naskytne čas...

S jistými rozpaky vždy odpovídám na otázku, jaké jsou mé oblíbené čaje.

Oblíbenost je totiž proměnlivá — a v tom je hlavní půvab čaje. Rozhodující je, že člověk nekonzumuje prostě „nějaký čaj“, nýbrž vybírá si, volí. Třeba mezi vysloveně ranními a vysloveně večerními čaji, ale i podle duševního rozpoložení, podle pracovní zátěže, podle nálady. Myslím si, ba vím, že čajovní znalci se časem ustálí na jakémsi řádu, „půdorysu“, jehož narušování pak patří k půvabům, ba dobrodružstvím dnů, večerů a nocí. Já se ráno neobejdu bez dvou šálků čaje Assam — podle severoindické čajové oblasti. To je — aspoň pro mne — ten pravý životabudič, nedokážu si v té hodině představit nic jiného. Čaj je to (čeština je na tyto termíny trochu chudá) drsný, má tíhu a chuť trvá na patru déle než u jiných druhů. I barva je vzácně temná. V posledních měsících střídám během dne dvě směsi. První je Východofříská, z indických čajů, název je podle místa, kde se míchá a nejvíc

konzumuje, tedy v německo-holandské přímořské oblasti. Druhý je u nás poměrně vzácný druh jávského čaje (může být i ze sousední Sumatry): ten je — řekl bych — jaksi naléhavý a ve své libosti nepodbízivý. Po obědě a odpoledne nastává podle mne čas pro klasické čínské čaje, jmenují se podle provincií: preferuji už po léta Yunnan (neboli Zlatý déšť), zemitý, ale velejmný, záračně vyvolávající asociativní shluky a poté nenásilně je rozvíjející v čistotném proudění; podnětná plnost a přehledné nitky myšlenek a příběhů. Za ideálně podvečerní považují už dlouho Keemun; dokonalá klasičnost mírného ladění, žádné extravagance, nýbrž vzdušná líbeznost. Dorazí-li ke mně, pohřichu pořádku, Sečuan, popíjím jej před vpádem tmy a vždy se mi vybaví scény z Brechtovy hry Dobrý člověk ze S'čchuanu. I lituji, že nemohu přivolat Aloise Hajdu, režiséra, s nímž jsme tuto hru kdysi připravili k inscenování, hru, o jejíchž aktuálních ostnech nepochybujeme... Temnotný večer a hlubinná noc — to je prostor pro Darjeeling. Je tolikerych druhů jeho kromobyčejné úrovně a působivosti, že nesnadný výběr a nález pořadí už se téměř rovnají kompozici básně... Široká, neřku-li širá volnost, absolutní uvolněnost, svoboda, ba Svoboda — — — toť základní, vstupní dar čaje. Přídomek „bezbřehá“ bych této svobodě nepřišpendlil, to by hrozilo utonutím, důsledku nezřízeného opojení, a to čajové oblasti nejsou. Kontura břehu, tedy horizontu, nemizí, jen se zpřesňuje v pápěří suché jehly anebo v jedinou ostrou čáru mědirytiny.

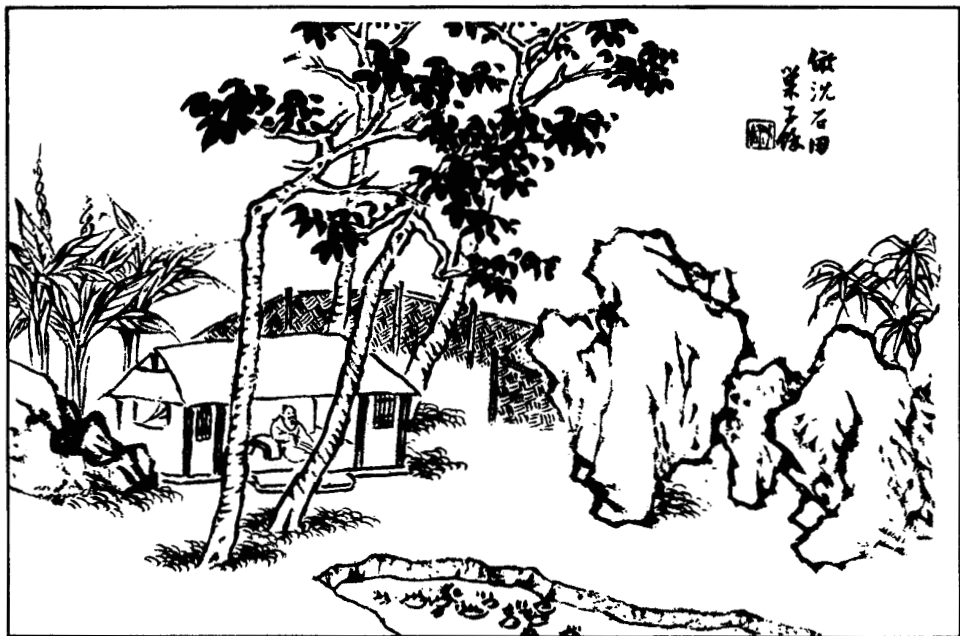
Věru nevím, vybírá-li si, volí-li milovník kávy druh svého nápoje tak jako milovník čaje. Pochybuji. Volba čaje už je vlastně předpověď budoucí meditace. Nemusí to být dlouhý proces obřadného otálení, není vyloučena, natožpak zapovězena (nic není zapovězeno!) dokonce „bleskurychlost“. Stav myslí, chvilkový i rozlehlý, hledá a nalézá čajovou obdobu nebo i protiklad. Zároveň, souběžně, působí atmosféra dne (rána, poledne, večera, noci), ve hře je stav nebes, to jest oblohy, souzní tu už skutečná či jen tušená zalidněnost dne, a pokud ten, jenž volí, očekává nutnost písemného nebo mluvního projevu, nemůže naráz vymést z hlavy písmena, slova, věty, zárodky myšlenek, jimž se nehezky říká cáry, které však raději vnímám jako různorodé krystalky či úlomky, fragmenty určité horniny. Jakmile je volba dokonána, následuje čistě praktické intermezzo, to jest péče o velikost čajové dávky, o šálek anebo konvici, o vodu, o bod varu anebo o dohled nad stupni Celsia, za nichž hod-

*S lodí, jež dováží čaj a kávu
už nepojedu na dalekou Jávu.
Cítím však džungli, žlut' a — — — slad.*

V této někdejší holandské kolonii se čaj začal pěstovat rokem 1826. Na evropských trzích je však pořád ještě výjimkou. Jeho údělem bylo dlouholetě děděné poslání být přímísením („bází“) slavných čajových směsí. Tedy role neslavná, podřadná. Ale vyzkusme to. Výsledek: vzácně syté aroma. A to je víc než jen tak prohozená tma. Čisté nepřímísené druhy jávského (či javanského) čaje jsou vzácností, vzácností sice zhusta chválenou, ale mezi čajové velmoci neproniknuvší. Dobrá pověst navzdory všemu trvá. Mluvívá se o „lehce kovové“ drsnosti. Nálev je „tmavorudě hnědý“, ale pravda čirá jak H₂O. V jávských souvislostech se dokonce objevují názvy plantáží. Z plantáže Malabar v horské části ostrova pochází špičkový Java Superior. Málo taninu, nálev lehce načervenalý, hodně tipsů. Chuť příjemně kořená. Dobrý zvuk má i plantáž Kertamana. Čajové keře tu vyrůstají ze sopečné, lávové půdy. Sklizeň je celoroční, kvalita bývá však nejlepší v pozdním létě. Doba vyluhování 4 minuty i déle. Před dvaceti roky jsem získal jávský čaj označený prostě GFOP. Poznačil jsem si dojem: libý, elastický, všestranně láskyplný, „čaj Konstantina Biebla“...

*Sama královna prý
si pochutnává. Fámy?
Nebudem se ptát dalajlámy...*

Kamerun, kdysi dávno (1889–1916) německá kolonie v cípu Guinejského zálivu v končinách měnlivých hranic i podnebních protikladů, zničehonic v roce 1954 vyprodukoval čaj kešské lahodnosti. V zemi jsou jenom dvě plantáže, zato obrovské. Budeme Kamerun jmenovat v čele mladých čajových zemí Afriky: Burundi, Etiopie, Rwanda, Malawi, Mosambik, Uganda, Zimbabwe, Tanzanie.

Šej-min
U ČAJOVÉ ZAHRADY

Tam na obzoru vidím siluetu
blahovičnicku. Mezi keřky
se perou rámusící ptáčata.
Čajový lístek svírám mezi rty,
srdce mám ztěžklé, myslím na tebe.
Kde žiješ? Viděl jsem tě naposled:
s nákladem rýže na ramenou šla
jsi zvolna k chýši rodičů; byl tehdá
velice horký den tak jako dnes,
tváře jsi měla nefritově bílé,
pod blahovičnick jsi pak ulehla
a já šel kolem celý zoufalý.
Tvá spanilost mi rozbušila srdce.
Kde žiješ? Vůbec netušíš, že jsem;
nikdy jsi na mne nepohlédla. V srdci
ukrýváš jinou milovanou tvář,
na kterou myslíš toužebně a v slzách.
Tam na obzoru vidím siluetu
blahovičnicku.
Je mi z ní smutno, nechce se mi žít.

Přeložil Ludvík Kundera

1 — O čaji vůbec a zvláště

O tom všem už se psalo mnohokrát, veleučení i povrchně, detailně i halabala, s nadšením i z povinnosti. V cizích jazycích, ale vydatně už i česky. Pro znalce tedy nic nového, pořídku leda ozvláštěněný detail anebo spíš redukce všude otiskovaných podrobností. Méně běžná je formální stránka: čtyři rozpravy asi osmičlenné společnosti se střídají se čtyřmi souvislými výklady. Dialogy čerpající z nespočetných podobných „besed“ — i autentických — umožňují zkratku, srozumitelnější jazyk i vtip. Věcnost základních informací se střídá s „návod“y, které jsou nutně subjektivnější, tudíž i labilnější.

2 — Padesát čajových portrétů

Tento oddíl je nejen střední, ale (autorovi se zdá) i ústřední. Vyplývá z více než půlstoleté každodenní čajové praxe. Člověk vůbec a člověk mého psaveckého povolání zvláště a navíc vytrvalý noční pracovník se neobejde bez nápojů, jimž nemusíme hned pejorativně říkat doping. Nemaje zálibu v černé kávě, natožpak v mléce, bez vztahu k tvrdému alkoholu a k pivu, onomu škůdci české národní povahy, začal jsem se velice záhy přiklánět k čaji. Jaký byl, to mi z let jinošství a z prvních let takzvaného protektorátu vůbec neutkvělo. Prvá konkrétní vzpomínka na čaj pochází z totálního nasazení. Psal se rok 1943 a v očekávání náletů jsme ve špandavské hospodě do sklenice s horkou vodou překlápěli štamprli jodově zabarvené „čajové esence“. Dnes bych nad takovýmto výrobkem německé chemie procedil asi brrrr, jenže vzpomínka je to kupodivu libá.

Pařížský pobyt v létě 1946 mě čajově nijak neobrodil. V jídelně v Maison Masaryk vždy stál na stole džbán s vínem, nikoli s vodou, a po vernisážích teklo šampaňské. Rok poté jsem ve Švýcarech poznal snad poprvé čaj v nefalšované podobě, ale trvalo to ještě pořádně dlouho, nežli se mé zásobování čajem zpravidelnilo. Sem tam se totiž od půle padesátých let ke mně snesl nějaký tuzexový honorář, který jsme hbitě proměnili v kýžené „pickwickové“ čaje holandského původu. Dnes víme, že je to velmi průměrný konzumní

čaj, tehda jsme jásalí. Nastalo i primitivní rozlišování na čaj indický a čínský, upřesnění bylo zprvu nejasné, jen voňavý Earl Grey se tehdy těšil, nejen u nás, obecné oblibě.

Šedesátá léta, kdy se dalo jezdit i jinam nežli do obligátní NDR, vnesla do mého „čajovní“ konečně vysněný řád. Trávil jsem hodně času v čajových obchodech ve Vídni, v Berlíně, Lipsku..., později i v Helsinkách, nákup spojený s odbornou neuspěchanou rozmluvou byl zlatým bodem mých cest, už dávno jsem věděl, že exoticky přitažlivá „piksle“ ještě nezaručuje kvalitu, a také začala narůstat má čajová knihovnička. Tehdy jsem si začal psát na čajové obálky rozličných druhů prvé poznámky, zárodky budoucích čajových portrétů.

Tuto plodnou éru pak ale narušila temná léta sedmdesátá a osmdesátá. Naštěstí na mou čajovou vášeň nezapomínali přátelé z Divadla na provázku, jezdili zhusta Evropou a zachraňovali mé čajové hospodaření. I z Polska, které mělo lepší styky s Čínou, vozili skvělý Yunnan!

Koncem roku 1989 pak začíná čajový ráj. Nejenže se dá i u nás — a nejen ve velkých městech — nakoupit plno čajových vzácností, ale od té doby, co se rozkřiklo, že vzniká má kniha o čaji, přináší pošta ze vzdálených míst všeliké čajové „vzorky“ a návštěvníci vytahují z kapes kdejakou kuriozitu. I „koštujeme“. A došel jsem výběrem, který arcíř nemůže být neprodyšně objektivní, k padesáti druhům, k nimž mám co říci. Nejsvízelnější bylo a je určit přesnou dobu vyluhování a u zelených čajů nadto teplotu vody. Údaje se v čajové literatuře hodně liší, nezbyvá než vsadit na vlastní praxi.

Abych nutně suchý jazyk receptur povznesl blíže k poezii, ještě jsem si vše ztížil úvodními trojveršími. Neupínám se tu k soudobé módě japonských haiku. Pokud se ty tři verše někde přiblížily požadovaným sedmnácti slabikám, je to dílko náhody.

3 — Antologie

Většinu knih o čaji zdobí několik veršů, několik básní či aforismů. Kromě ukázek staré čínské a japonské poezie nalézáme stálice: Heineho jemnou ironizaci romantického čajového salonu, Rilkeho báseň Sleproucí žena a hrst výroků od Puškina po Eckermanna (o čaji u Goethů), od Elliota po Churchilla, od Balzaca po švédského krále Gustava Šestáho... Vážný výklad vždy hodně oživí kapka ironie, ba dokonce sebeironie. Dovíme-li se například,

kolik hektolitrů čaje spotřeboval pro své detektivky Edgar Wallace nebo jak ztratil čajové pytlíčky Graham Greene. Není také nouze o čajové zmínky, i veršové!, s pointou rumovou, koňakovou či arakovou: čaj se mění v punč!

Básní i prozaických textů s čajovými *motivy* nalezneme dosti. Udivuje jen, že básníci zakladatelských čajových zemí, totiž Číňané a Japonci, zřejmě dávali přednost básním o víně. Pověstné rýžové saké to nad čajem vyhrává... Někdy čajový motiv umožňuje autorovi odpoutat se od Evropy a snít o exotičtějších zemích, jindy je to prostě odrazný můstek (a nic víc) do světa libostí. Čajové opojení rovná se zhusta snění, fantazírování. Čaj je jeho ostruhou!!

Poměrně málo je *komplexních* čajových básní zabývajících se — byť i metaforicky — jedním čajovým druhem, aktem ochutnávání většího počtu čajů; víceméně obecných čajových chvál. Jednou z nich je Čajová píseň Ludwiga Uhlanda. Je z počátků německého čajování a je holdem ženám jako tehdejšímu úhlavním pijačkám čaje, autor tehdy snad dosud čaje ani neokusil!

Naše antologie poezie, ale i próz o čaji musí se zřící ctižádosti obsáhnout tuto oblast co možná kompletně. Je tu však naděje, že čtenáři se rozpomenou na nejednu báseň, která autorovi této knihy unikla: ať neváhají a čajový text pošlou! Budoucí sestavovatelé čajových antologií budou mít z čeho vybírat.

Děkuvzdání

je svízelné. Nemohu a nechci je však obecně anonymním poděkováním obejít, neboť bez pomoci přčetných přátel a sympatizantů známých i neznámých by tato kniha nikdy nebyla vznikla. Vystavuji se ovšem obzvláštnímu riziku, že na někoho zapomenu. Pro tento případ: mohutné omluvy a slib, že příště nezapomenu.

K nejstarším iniciátorům a především dodavatelům tehdy nedostupných čajových pokladů patří šestice německých a švýcarských básnických přátel. Jsou to Erich Arendt, Franz Fühmann, Peter Huchel, Felix Philipp Ingold, Günter Kunert, Reiner Kunze. K nim se v průběhu půlstoletí přidružují „domáctí“ Vladimír Komárek, Antonín Přidal, Josef Suchý a Václav M. Wittner. Záhy se k nim přidal J. H. Kocman, můj první čajový „žák“, autor

spanilého Čajového minima, které mě mělo povzbudit při práci na vysněném Čajovém maximu. Z pražských čajových kapacit se ozval Ladislav Rychvalský. Ale korespondoval jsem i s četnými jinými čajovými buditeli, českými a slovenskými, jejichž podpisy už nejsem s to vyluštit. Zásobiteli byli v sedmdesátých a osmdesátých letech hlavy Divadla na provázku: Peter Scherhauser a Petr Oslzlý. Dále skladatel Miloš Štědroň a Dušan Šlosar. V nedalekých Boskovicích vybudoval čajovnu zasvěcený nadšenec Václav Cikán a realizoval i v Brně filiálku. Další pomocníci: na Moravě Václav Nosek a Richard Schmidt, v Anglii Ian Hilton, Ewald Osers a Ivan Jelínek, v Rakousku Hans Kornschober a Jan Kühmeier, ve Švýcarsku Jan Petr Locher a v Německu Uwe a Barbara Grüningovi, Monika Heinkerová, Roland a Marga Erbovi, v posledních letech pak zvlášť vydatně Hans a Inge Kolbeovi, Peter Ludewig a Eduard Schreiber.

Hora díky pak patří Josefu Ruszelákovi za „soubor autorských listů“ k mým osmdesátinám, nazvaný Šálek čaje s Ludvíkem. Shromáždil 43 výtvarných a literárních prací. Opisuji tiráž: Připravil, redigoval, upravil a dokončoval Josef Ruszelák v nákladu 1 originál a 1 kopie ve Zlíně v březnu 2000 (mezi literárními přáteli „zalovil“ Antonín Bajaja). Četné z těchto prací přešly do oddílu Antologie — literární, pokud nebyly příliš osobní či „od věci“; výtvarné, pokud byly černobíle reprodukovatelné.

Za vstřícnou účast na překladech čínských textů a výběru výtvarného doprovodu děkuji sinoložce paní Olze Lomové. Za enormní redaktorský podíl děkuji Jitce a Janě Uhdeovým, za vlídné a pečlivé prepisování mého rukopisu Haně Klímové.

Nesmím zapomenout ani na publicisty, kteří se mnou v průběhu půlstoletí rozmlouvali o čajových věcech. Jejich otázek jsem ve čtyřech „rozpravách“ prvního oddílu knihy nejednou použil. Jsou to — pokud paměť sahá: Jiří Hoblík, Zdeněk Hrabica, Jan Kašpar, J. P. Kříž, M. Nyklová, Martin Pluháček, Josef Souchop, D. M. Spáčil.

Všem vzdávám vřelé díky!

L. K.

PS: Někdy se čaje v mých dlouhověkých poznámkách kvůli rozkolísané transkripci ani nedaly identifikovat. Snažili jsme se o srozumitelnou unifikaci čínských a japonských slov, výjimky však osvěžují ducha.

Bibliografické údaje k textům zařazeným v oddílu Antologie uvádíme abecedně, podle příjmení autora, resp. názvu anonymního díla. Číslo za bibliografickým údajem značí stranu v knize, na níž je text zařazen.

ANONYMNÍ ČÍNSKÝ BÁSNÍK

VPODVEČER VYPIL JSEM (...). Rukopis. Přeložil Ludvík Kundera z německého výstřížku neznámého původu ze 30. let 20. století. [Poznámka L. K.: Nelze vyloučit souvislost s Klabundovými *Chinesische Gedichte* (1933); mezi mnohými anonymy tam však tento text není.] 133

Antonín BAJAJA (1942)

Čajová báj na kunderovskou strunu notně vypjatou. In: *Šálek čaje s Ludvíkem. Soubor autorských listů.* Ludvíku Kunderovi věnovali výtvarní a literární přátelé k jeho osmdesátinám 22. března 2000. Připravil, redigoval, upravil a dokončoval Josef Ruszelák v nákladu 1 originál a 1 kopie ve Zlíně v březnu 2000 (mezi literárními přáteli „zalovil“ Antonín Bajaja). [Nestránkováno.] 208–209

BAŠÓ (1644–1694)

KUKAČKA (...). In: *Bašó: Měsíce, květy. Výbor z básní haiku.* Z japonštiny přeložili Miroslav Novák a Jan Vladislav. Praha, Mladá fronta 1996, s. 48. 147

VÍTR JEN SVIŠTÍ (...). In: *Bašó: Měsíce, květy. Výbor z básní haiku.* Z japonštiny přeložili Miroslav Novák a Jan Vladislav. Praha, Mladá fronta 1996, s. 113. 147

Konstantin BIEBL (1898–1951)

Javanka. In: *Konstantin Biebl: Dílo IV. 1940–1950. Bez obav.* Praha, Československý spisovatel 1953, s. 67–68 [z oddílu Na trůně rýžových polí]. 169

1 O ČAJI VŮBEC A ZVLÁŠTĚ

<i>Rozhovor vstupní: Pojmosloví</i>	9
Legends a historie	19
<i>Druhá rozprava: Čanoju</i>	29
Od semínka po tržiště	43
<i>Třetí rozprava: Černý, zelený atd. — voda — pytlíčky</i>	55
Různosti	63
<i>Čtvrtá rozprava: Mnohá „prý“, ale...</i>	69
Čajová poezie	75

2 PADESÁT ČAJOVÝCH PORTRÉTŮ

<i>Černé čaje</i>	83
Assam	83
Black Leaf	85
Cejlonský čaj	85
Darjeeling	87
English Breakfast	90
Gruzínský čaj	90
Jáva	91
Kamerun	91
Keemun	93
Keňa	93
Lapsang Souchong	94
Nepál	96
Nílgeri	98
Princ Waleský	98

/266/	Pu-Erh	98
	Russian Caravan	99
	Sečuan	101
	Sikkim	102
	Sumatra	102
	Turecký čaj	103
	Vietnam	103
	Východofříská směs	104
	Yunnan	105
	<i>Zelené čaje</i>	107
	Bancha	107
	Dooars	108
	Genmaicha	108
	Gunpowder	109
	Gyokuro	109
	Hyson	110
	Kokeicha	110
	Kukicha	111
	Lung Ching	111
	Marocký čaj	112
	Matcha	112
	Pi Lo Chun	114
	Rock Snail	114
	Sencha	115
	Silver Blossom	115
	Silver Monkey Paw	116
	Temple of Heaven	116
	Terrai	117

12671	<i>Jiné</i>	119
	Čaj doktora V. M. Wittnera	119
	Earl Grey	121
	Honeybush	122
	Jasmínový čaj	122
	Jun Shan Silver Needle	123
	Lapacho	123
	Maté	124
	Oolong	124
	Pai Mu Tan	125
	Rooibos	128
	Winter Sweet	129
	Yoga-tea	129

3 ANTOLOGIE

	Anonymní čínský básník: Vpodvečer vypil jsem	133
	Wang Wej: Mlčky zavírám dveře pavilonu	134
	Wang Wej: Zavírám všechny dveře tiše	134
	Po Ťü-i: Když jsem se prospal u čaje vzpomínám na přítele Janga	136
	Po Ťü-i: Pan Siao mi poslal čerstvý čaj z Šu	137
	Po Ťü-i: Píseň o loutně	138
	Lu Tchung: Písemné poděkování Meng Ťien-imu za doručený čerstvý čaj	140
	Fan Čung-jen: Píseň o soutěži o nejlepší čaj	142
	Li Čching-čao: Nebe barvy koroptví	145
	Tu Siao-šan: V ledové noci	146
	Bašó: Kukačka	147
	Bašó: Vítr jen sviští	147
	Šej-min: U čajové zahrady	149

/268/	Lucas von Bostel: O čaji	150
	Josef Holcman: O čaji	151
	Alexander Pope: Uloupená kadeř	152
	Huang Yue: Odříkání	153
	Bostonská píseň o čajovým clu	154
	Chvála čaje	158
	Ludwig Uhland: Čajová píseň	159
	Heinrich Heine: Seděli u čaje, pili	160
	Rainer Maria Rilke: Slepoucí žena	160
	Afanasij Afanasjevič Fet: Chandra	161
	Fernand Gromaire: Čajové intermezzo	163
	Christian Morgenstern: Mému čajovému kotlíku	164
	Jiří Karen: Milý Ludvíku Kundero, vládče v čajovém království	165
	Gilbert Keith Chesterton: Vodu k půstu, víno k svátku	166
	Sergej Jesenin: * * *	167
	Konstantin Biebl: S lodí jež dováží čaj a kávu	168
	Konstantin Biebl: Javanka	169
	Fred Raymond — Emanuel Brožík: Když do diskrétních cukrárny stěn...	170
	Philippe Soupault: Čajová hodinka	172
	Vítězslav Nezval: Píseň blankytu	174
	Vítězslav Nezval: Čajovna	176
	Vítězslav Nezval: Při čaji	176
	Bertolt Brecht: Čtu noviny a vařím čaj	177
	Bertolt Brecht: Na čínského lva z čajového kořene	177
	Ping Sin: Hvězdy	178
	Pablo Neruda: Óda na čajovou dózu	179
	Ivan Blatný: 1948	180
	Ivan Blatný: It is written	180
	Ivan Blatný: Snad napítí se trošku čaje	181

/269/	Ivan Blatný: jsme na Sibiři kde Lenin píše Stát a revoluci	181
	Heinrich Böll: Irský deník	183
	Milada Součková: V zimním soumraku nad šálkem čaje	185
	Karl Vennberg: Skutečný znalec čaje	186
	Alexander Xaver Gwerder: Čaj	186
	R. L. Wilson: Jak se dělá čaj	187
	Ivan Binar: Ve vězení	187
	Miroslav Zikmund — Jiří Hanzelka: Cejlon. Ráj bez andělů	188
	Jiří Žáček: Recept na čajovou báseň	197
	María Rosa Lojo: Čaj o páté	198
	Vladimír Křivánek: Samota	200
	Petr Motýl: Čaj	200
	Petr Král: —	201
	Petr Král: S léty	201
	Ruxandra Gheorghita: Návštěva se světlým čajem	202
	Miloš Doležal: Horečka II.	203
	Klaus Rainer Goll: při popíjení šálku čaje za marcela prousta	204
	Lubomír Brožek: V řídké ranní tmě	206
	Karel Prášek: čajovna	206
	Zeno Kaprál: Čajař	207
	Josef Suchý: Duše čaje	207
	Antonín Bajaja: Čajová báj na kunderovskou strunu notně vypjatou	208
	Jan Trefulka: Milý Ludvíku	210
	Zdeněk Rotrekl: Předznamenání v této chvíli kuchyně	211
	Zdeněk Rotrekl: O čaji jinak	212
	František Valouch: Čajový biedermeier v Olomouci	213
	Petr Kabeš: Jako	216
	Petr Kabeš: Padala mně karta	216
	Katharina Kaeverová: Čajová hodinka	217

/270/	Jana Štroblová: Prvosenka, třezalka, žahavka	218
	Alena Vávrová: Marcikáj aneb Čajová báseň	219
	Antonín Přidal: Ačkoli	220
	Eberhard Bügner: Pan Multi a Paní „T“ — Začátek hry	222
	Josef Hrubý: A nakonec	224
	Vít Slíva: Čaj	224
	Milan Hrabal: Čajová etuda	225
	Milan Hrabal: beránky na dobrou noc	225
	George Mikes: Jak být cizincem	226
	Zdeněk Šlais: Podzimní čajové odpoledne	227
	Zdeněk Šlais: Neděle	227
	Ladislav Novák: Nový čajový obřad	229
	Jaromír Typlt: Víčka	230
	Eduard Schreiber: Z čajové zahrady	232
	František Listopad: Ozařování	234
	František Listopad: Zátíší s čajem	234
	Pavel Šrut: Dynastie Že	235
	Jan Kašpar: Den poté	236
	Reiner Kunze: Pozvání k šálku jasmínového čaje	237
	Ludvík Kundera: Čaj navíc	238
	Vhodné a nevhodné chvíle	240
	K podobě této knihy — a díkůvzdání	243
	K textům v antologii	247
	Seznam ilustrací a fotografií	259
	Milý čtenáři...	262

Ludvík Kundera

PIJU ČAJ

Kniha vyšla za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky
v rámci projektu Podpora vydávání české a překladové literatury

Obálka, vazba a grafická úprava Ivan Štrouf

Vydalo nakladatelství Atlantis

v Brně roku 2003

jako svou 217. publikaci

K vydání připravily Jitka a Jana Uhdeovy

Sazbu písmem Times připravil Vladimír Ludva

Vytiskla tiskárna Centa, s. r. o., Vídeňská 113, Brno-Horní Heršpice

Počet stran 272

Tematická skupina 13

Vydání první

Doporučená cena 273 Kč včetně DPH

Cena pro členy LK 246 Kč včetně DPH

Knihy si můžete objednat u svého knihkupce

nebo na adrese

ATLANTIS, spol. s r. o.

PS 374

602 00 Brno

e-mail: atlantis-brno@volny.cz